

Skörd av potatis 2018

Preliminära uppgifter

Production of potatoes in 2018
Preliminary results

I korta drag

Historiskt låg skörd av matpotatis

Den svenska skörden av matpotatis beräknas till omkring 449 000 ton. Årets totalskörd är lägre än rekordlåga skördar redovisade i modern tid såsom 2006, 2007 och 2015, men också jämfört med missväxtåren 1867 och 1899.

Värme och sommartorka ledde till lägre skörd av matpotatis

Orsaken till den lägre skördenivån 2018 är främst sommarens värme och torka, men i viss utsträckning också att större arealer skördats som färskpotatis och att andelen ekologiskt odlad matpotatis ökat. När jämförelsen görs mot föregående år bör man också ta i beaktande att stora obärgade arealer 2017 sänkte det årets hektarskördnivå. Odlingar som har bevattnats har kunnat nå full skördenivå, men vattnet har inte alltid räckt till för hela odlingsarealen och alla odlare har inte haft möjlighet att vattna sina grödor. Det förekommer att potatisen lämnats obärgad eftersom det inte varit lönt att ta upp skörden, då skördeutfallet var för litet och knölna var för små. Enskilda lantbrukare har drabbats hårt.

Totala skörden av matpotatis är 17 % mindre än femårssnittet

Totalskörd av matpotatis beräknas för riket till 449 400 ton. Det är en minskning av skörden med 77 600 ton eller 15 % jämfört med 2017. Jämfört med femårsgenomsnittet är det 92 000 ton (17 %) lägre. Arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2018 på riks nivå till 16 000 hektar. Det är en minskning med 1 100 hektar eller 6 % jämfört med föregående år och detta bidrar också till att totalskörd minskar. Arealminskningen mätt i hektar var allra störst i Skåne och Västra Götalands län. Hektarskörd beräknas till 28 100 kilo per hektar, vilket är 9 % lägre än 2017 års skörd.

Totalskörd för stärkelsepotatisen 17 % mindre än 2017

Den odlade arealen potatis för stärkelse fortsatte att öka med drygt 300 hektar och uppgick till 7 800 hektar. Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Även potatis för stärkelse påverkades av sommartorkan och hektarskörd beräknas till 34 620 kilo per hektar, vilket är 20 % lägre än 2017. Den totala skörden beräknas till 270 800 ton, vilket är 17 % mindre än 2017. Statistiken redovisas inklusive odlingar avsedda för utsädesproduktion.

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 010-479 62 45, gunnel.wahlstedt@seb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-4242 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 7 december 2018.

URN:NBN:SE:SCB-2018-JO17SM1801_pdf.

Tidigare publicering: Se avsnittet Kort om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Szymne, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealen matpotatis minskade med 1 100 hektar	3
Arealen stärkelsepotatis ökade med drygt 300 hektar	3
Hektarskörden av matpotatis är 9 % lägre än i fjol	4
Västra Götalands län har 24 % lägre hektarskörd jämfört med 2017	5
Nästan 20 % av matpotatisarealen är färskpotatis	5
Totala matpotatisskörden är 17 % mindre än femårssnittet	5
Hektarskörden av potatis för stärkelse 20 % lägre	6
Totalskörden av potatis för stärkelse 6 % mindre än femårssnittet	6
Mindre obärgade arealer än normalt	7
Tabeller	9
Teckenförklaring	9
1. Matpotatis. Preliminära resultat 2018	10
2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2018	11
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2018	12
Kort om statistiken	13
Statistikens ändamål och innehåll	13
Definitioner och förklaringar	13
Information om statistikens framställning	14
Statistikens tillförlitlighet	14
Bra att veta	15
In English	16
Summary	16
List of tables	16
List of terms	17

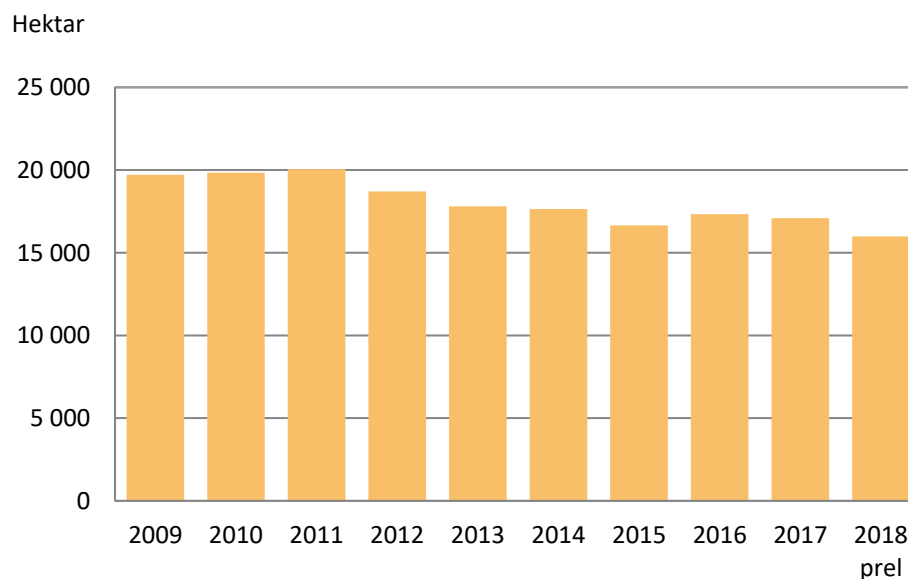
Statistiken med kommentarer

Arealen matpotatis minskade med 1 100 hektar

Arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2018 på riksnivå till 15 990 hektar. Det är en minskning med 1 100 hektar eller 6,4 % jämfört med föregående års slutliga statistik. Arealminskningen mätt i hektar var allra störst i Skåne och Västra Götalands län. I dessa län minskade arealen med 350 respektive 120 hektar. I Kalmar och Gotlands län minskade arealen med omkring 90 hektar vardera och i Norrbottens och Värmlands län uppgick arealminskningen till 80 respektive 50 hektar. Övriga län hade också arealminskningar i storleksordningen 30 hektar eller mindre jämfört med 2017. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland med mera ingår inte i föreliggande statistik.

I början av 1980-talet odlades uppemot 30 000 hektar matpotatis årligen. Fram till år 2006 minskade arealen med omkring 10 000 hektar. Åren 2006–2011 var odlingsarealen tämligen konstant och uppgick till omkring 20 000 hektar årligen. Efter 2011 har arealen fortsatt minska fram till och med 2015 då endast 16 650 hektar matpotatis odlades. Under 2016 och 2017 skedde en viss återhämtning och arealen ökade något dessa år, se Figur A. Arealen 2018 är lägsta som redovisats sedan grödan introducerades i landet.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2009–2018

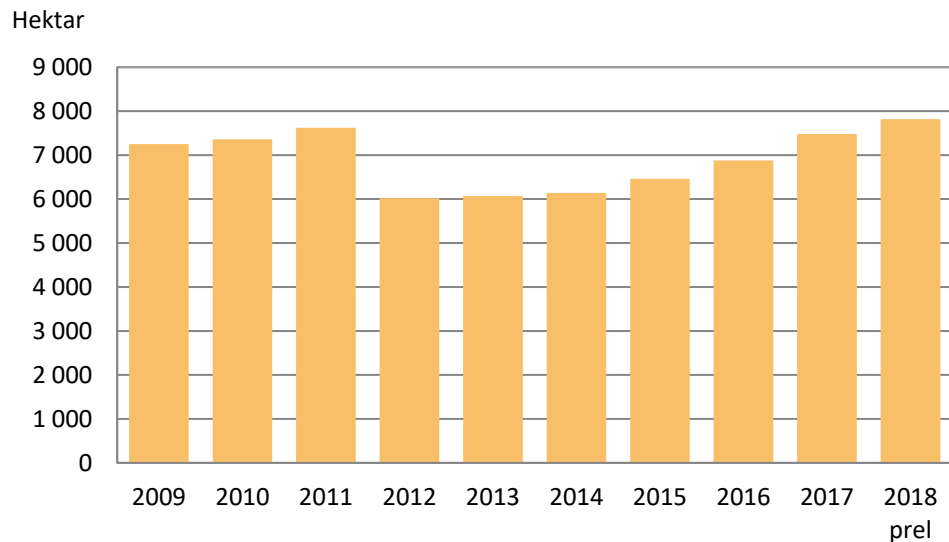
Arealen stärkelsepotatis ökade med drygt 300 hektar

Arealen stärkelsepotatis för 2018 redovisades till 7 820 hektar inklusive utsädesodlingar. Det är en ökning med 340 hektar eller 4,5 % jämfört med 2017. I Skåne och Kalmar län ökade arealen med 170 respektive 110 hektar jämfört med 2017. I Blekinge län minskade däremot odlingen med 20 hektar. Drygt 60 % av arealen stärkelsepotatis finns i Skåne län, 25 % i Blekinge och 12 % i Kalmar län, endast 3 % av arealen stärkelsepotatis redovisas som odlade i övriga landet.

Figur B visar att arealen potatis för stärkelse i början av perioden 2008–2018 var omkring 7 300 hektar för att sedan minska under några år. EU-stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde vid årsskiftet 2011/12. Odlarna utnyttjade sina andelar i större utsträckning under 2011 vilket ledde till en viss återhämtning i arealen detta år. För år 2012 stannade den odlade arealen på 6 000 hektar, men har sedan dess successivt ökat och uppgår 2018 till 7 820 hektar.

Jämfört med femårsgenomsnittet är arealökningen 2018 drygt 1 200 hektar eller 18,3 %.

Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2009–2018

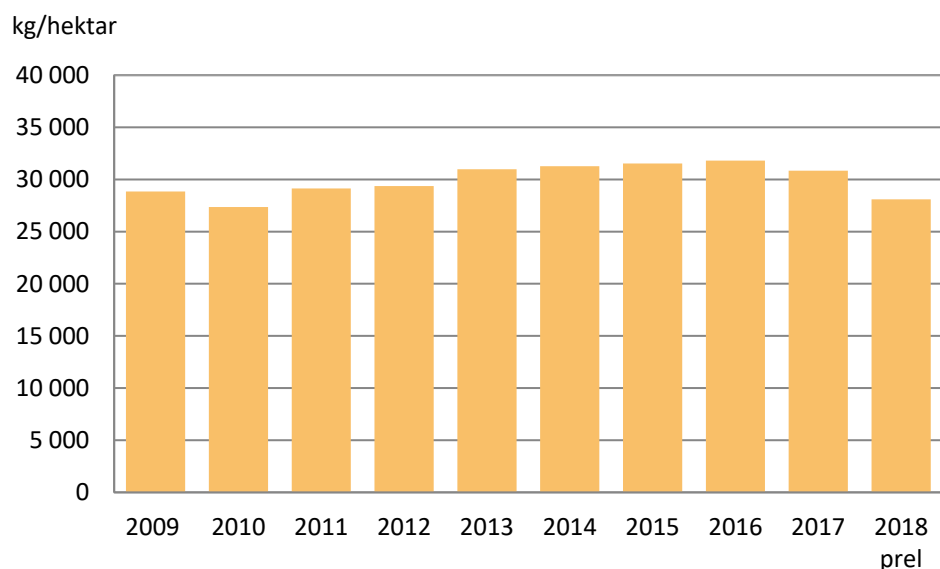

Hektarskörden av matpotatis är 9 % lägre än i fjol

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2018 till 28 100 kilo per hektar, vilket är 2 740 kilo per hektar (9 %) mindre än föregående års slutliga skattade hektarskörd och 10 % lägre än genomsnittet för de fem närmast föregående åren. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites med mera samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatisorter. Orsaken till den lägre hektarskördenivån är främst sommarens värme och torka, men i viss utsträckning också att större arealer skördats som färskpotatis och att andelen ekologiskt odlad matpotatis ökat. När jämförelsen görs mot föregående år bör man också ta i beaktande att stora obärgade arealer 2017 sänkte det årets hektarskördenivå.

Hektarskördarna har haft en ökande trend under inledningen av 2000-talet. Av figur C framgår att hektarskördarna år 2010 och 2018 är de lägsta under den reviderade perioden.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2009–2018

Västra Götalands län har 24 % lägre hektarskörd jämfört med 2017

Högsta hektarskörden redovisas för Hallands län, 35 100 kilo per hektar. Lägre hektarskörd jämfört med 2017 redovisas för Västra Götalands, Örebro och Östergötlands län med 24, 18 respektive 11 % lägre hektarskörd jämfört med föregående år. Skåne län har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå. Hektarskörden i länet uppgår till 29 080 kilo per hektar, vilket är 2 320 kilo per hektar (7 %) lägre än 2017 som var ett år med stora obärgade arealer i länet. När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Nästan 20 % av matpotatisarealen är färskpotatis

Hektarskörden för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 19 610 kilo per hektar, vilket är på samma nivå som föregående år. Av rikets matpotatisareal var 19,9 % färskpotatisodlingar, vilket är en ökning med 3,6 procentenheter jämfört med 2017. Uppgifter om färskpotatis insamlas för färskpotatissorter, men brukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter skördade som färskpotatis.

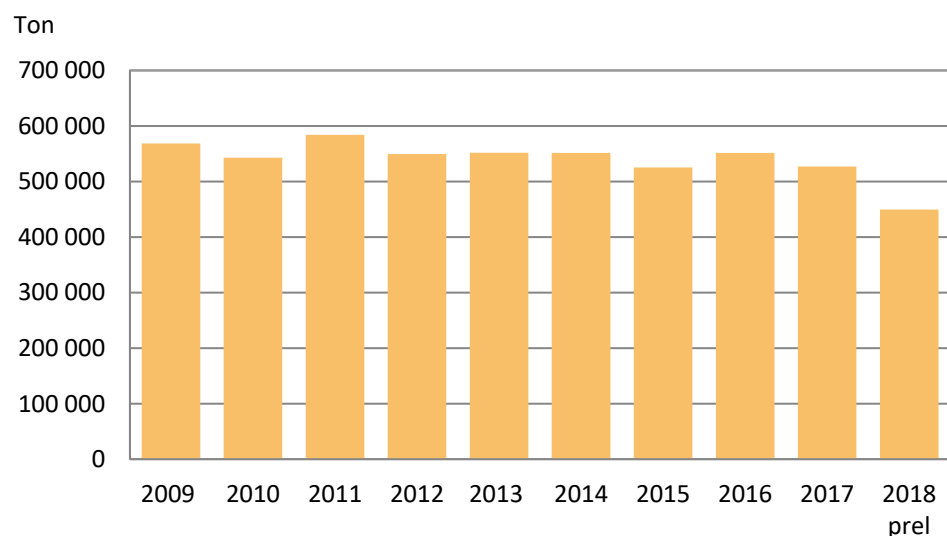
Totala matpotatisskörden är 17 % mindre än femårsnittet

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 449 400 ton (se tabell 1). Det är en minskning av skörden med 77 600 ton och 15 % mindre än 2017 års slutliga totalskörd. Jämfört med femårsgenomsnittet är det 92 000 ton (17 %) lägre. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis: Skåne, Hallands, Västra Götalands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 79 % av landets totala matpotatisskörd.

Västra Götalands, Gotlands och Örebro län har 28, 25 respektive 23 % lägre totalskörd än år 2017. Östergötlands och Skåne län har 13 respektive 12 % lägre totalskörd. Totalskörden i Hallands län är i nivå med fjolårets skörd. I Hallands och Skåne län förblev stora arealer obärgade under 2017. För övriga län med redovisning är skillnaderna i skördenivå mellan år inte statistiskt säkerställda.

Totalskörden är lägre än 2006, 2007 och 2015, men också lägre än missväxtåren 1867 och 1899. För 2018 beror den låga totalskördenivån för matpotatis främst på en lägre hektarskördenivå, men även på en minskad odlingsareal. Utvecklingen av den totala matpotatisskörden 2009–2018 visas i figur D.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2009–2018

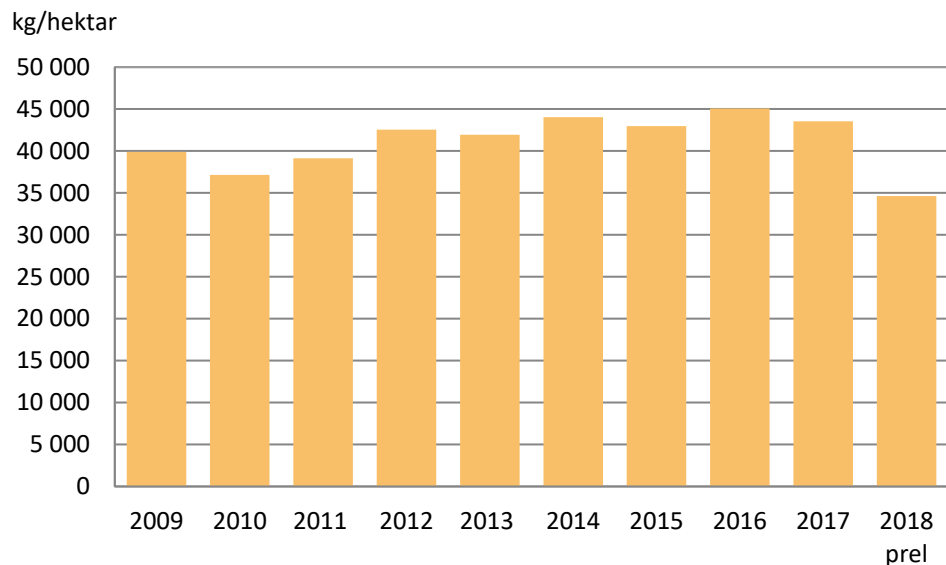

Hektarskörden av potatis för stärkelse 20 % lägre

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 34 620 kilo per hektar vilket är och 20 % lägre jämfört med föregående år och med femårsgenomsnittet. Kalmar län har 35 % lägre hektarskörd jämfört med i fjol. I Blekinge och Skåne län är hektarskördarna 27 respektive 15 % lägre jämfört med fjolåret, trots att det fanns det obärgade arealer, framför allt i Skåne år som sänkte hektarskördarna 2017.

Av figur E framgår hektarskördarna under perioden 2009–2017. År 2017 var ett år med besvärliga skördebetingelser och obärgade arealer sänkte hektarskördenivån. År 2018 drabbades odlingarna av sommartorka.

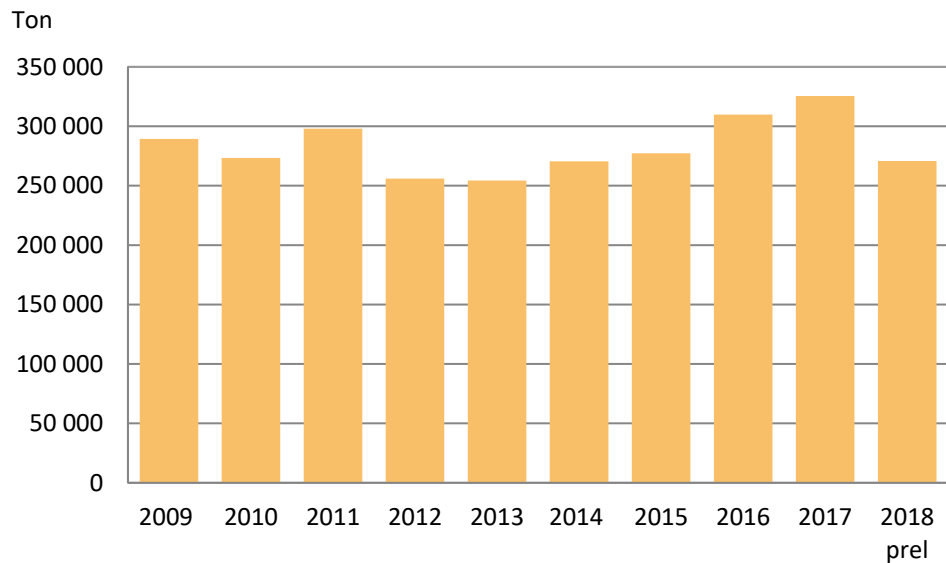
Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2009–2018

Totalskörden av potatis för stärkelse 6 % mindre än femårsnittet

Den totala skörden beräknas till 270 800 ton, vilket är 17 % mindre än 2017 och 5,8 % mindre än femårsgenomsnittet (se tabell 2). I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar. Matpotatis som kan komma att levereras för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis.

I inledningen av tioårsperioden 2009–2017 uppgick arealen till omkring 7 000 hektar årligen. För 2012 och 2013 kunde inte den kraftiga arealminskningen dess år fullt ut kompenseras med de höga hektarskördarna som redovisades utan skörden totalt för riket minskade jämfört med tidigare år. Från 2014 skedde en återhämtning i totalskördenivåerna, som sedan ökade successivt. År 2017 uppvisas den högsta redovisade totalskörden under tioårsperioden, trots obärgade arealer på grund av besvärliga skördebetingelser. Totalskörden 2018 blev lägre, trots ökade arealer, eftersom sommartorkan ledde till att potatisen inte nådde upp till sin fulla skördepotential, se figur F.

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2009–2018

Mindre obärgade arealer än normalt

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 120 hektar (0,8 %), se tabell 3. De obärgade arealerna finns främst i Skåne och Västra Götalands län, främst orsakade av sommarens torka. Senaste åren med stora obärgade arealer var 2012 och 2017. För potatis för stärkelse finns inga rapporterade obärgade arealer 2018 främst beroende på den att gynnsamma väderleken under hösten gav gott om tid och goda förutsättningar för upptagningen av potatisen. Statistiken över obärgade arealer är osäker eftersom förekomsten av obärgade arealer varierar kraftigt mellan olika jordbruksföretag och regioner.

Odlingsbetingelser – en torr sommar

Den tidiga våren var ovanligt kall och vårbruket kom igång senare än vanligt. Redan i maj inleddes det varma och torra vädret som därefter präglade resten av växtodlingssäsongen. De regionala variationerna är stora och skurar har i vissa fall gjort att närbelägna odlingar hade helt olika förutsättningar. Odlingar som har bevattnats har kunnat nå full skördenivå, men vattnet har inte alltid räckt till för hela odlingsarealen och alla odlare har inte möjlighet att vattna sina grödor. Det förekommer att potatisen lämnats obärgad eftersom det inte varit lönt att ta upp skörden, då skördeutfallet var för litet och knölna var för små. Enskilda brukare har drabbats hårt. Få lantbrukare rapporterade om problem med bladmögel eller frost under 2018.

Viltskador i jordbruksgrödor

Många lantbrukare brukar lämna spontana kommentarer när det varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador orsakade av vilt förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer. Under 2014 samlades uppgifter om viltskadornas omfattning in från alla jordbruksföretag som var med i skördeundersökningen. Resultaten visade att i södra Sverige var det främst vildsvin som stod för skadorna i potatis, medan tranor var det djurslag som orsakade störst skada i norrlandslänens matpotatisodlingar. Det fanns även rapporter om att potatisodling endast var möjlig efter att man satt upp elstängsel omkring sin odling. Resultaten finns redovisade i Viltskador i lantbruksgrödor 2014 (JO 16 SM 1502).

Statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster

Den här statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster utan skörden beräknas för den bärgade skörden före inlagring. I potatisundersökningarna görs en korrigering av den totala hektarsköörden för bortsortering och småfallande med hjälp

av standardtal för att beräkna den reducerade skördens storlek. Det är den reducerade skörden som sedan multipliceras med aktuell areal vid beräkning av den totala skörden. År med besvärliga skördeförhållanden eller torrår kan leda till att bortsorteringen blir större än normalt. Under 2018 rapporterar många av lantbrukarna att andelen småfallande i skörden är större än normalt. Detta tas ingen extra hänsyn till i den nu presenterade statistiken. Se utförligare redovisning i dokumentet "Kvalitetsdeklaration".

Jordbrukarna gjorde fram till och med 2015 års matpotatisundersökning en bedömning av huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Insamling av dessa uppgifter upphörde från och med 2016 års undersökning. Uppgifterna efterfrågades inte av användarna i sådan omfattning att det var befogat att fortsätta insamlingen. Uppgiftslämnarbördan minskade något i och med att frågorna togs bort.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal företag som varit underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, totalskörd samt medelfel för totalskörd. Förekomst av obärgade arealer gör att hektarskörd och totalskörd blir lägre för den aktuella grödan. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 jordbruksföretag. Vid färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Vid den preliminära beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från Jordbruksverkets statistiska meddelande om jordbruksmarkens användning 2018 (JO 10 SM 1802).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable

1. Matpotatis. Preliminära resultat 2018

Hektarskörd, areal och totalskörd

1. Table potatoes. Preliminary results 2018
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal under- sökta före- tag ¹⁾	Hektar- skörd tot., kg/ha	Hektar- skörd red., kg/ha ²⁾	Medel- fel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, %
Län							
Stockholms	4	80
Uppsala	4	150
Södermanlands	1	50
Östergötlands	34	38 020	34 440	2,5	1 780	61 200	2,5
Jönköpings	5	70
Kronobergs	4	50
Kalmar	11	360
Gotlands	21	27 830	25 560	5,2	830	21 300	5,2
Blekinge	7	80
Skåne	164	31 080	29 080	1,4	6 100	177 400	1,4
Hallands	43	37 700	35 100	2,9	1 890	66 400	2,9
Västra Götalands	58	27 870	25 230	2,5	2 010	50 700	2,5
Värmlands	15	250
Örebro	21	30 980	27 600	5,0	450	12 300	5,0
Västmanlands	1	0
Dalarnas	37	31 800	27 860	2,5	790	22 000	2,5
Gävleborgs	13	170
Västernorrlands	7	150
Jämtlands	11	120
Västerbottens	27	23 990	19 360	3,5	240	4 600	3,5
Norrbottnens	24	22 920	18 200	0,8	370	6 700	0,8
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	123	33 410	31 250	1,8	4 760	148 800	1,8
Götalands mellanbygder	113	29 490	27 490	2,2	4 160	114 300	2,2
Götalands norra slättbygder	82	32 410	29 360	1,9	3 530	103 600	1,9
Svealands slättbygder	33	28 330	25 750	5,9	820	21 200	5,9
Götalands skogsbygder	25	35 010	31 840	3,2	650	20 800	3,2
Mell. Sveriges skogsbygder	35	26 140	23 230	5,0	580	13 400	5,0
Nedre Norrland	49	26 380	23 020	4,3	880	20 200	4,3
Övre Norrland	52	23 320	18 640	1,4	610	11 400	1,4
Hela riket ³⁾							
2018	512	30 660	28 100	1,0	15 990	449 400	1,0
2017	536	33 730	30 840	1,0	17 090	527 000	1,0
2016	563	34 770	31 810	0,8	17 330	551 500	0,8
2015	689	34 430	31 530	0,7	16 650	525 200	0,7
2014	746	34 160	31 270	0,6	17 640	551 600	0,6
2013	765	33 860	30 980	0,6	17 810	551 700	0,6
Genomsnitt 2013–2017	.	34 190	31 290	0,3	17 300	541 400	0,3

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) För åren 2013–2017 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2018 Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2018
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag ¹⁾	Hektarskörd tot., kg/ha	Hektarskörd red., kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar	Totalskörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Kalmar	25	31 470	31 350	1,4	910	28 600	1,4
Blekinge	29	31 470	31 350	5,2	1 990	62 400	5,2
Skåne	87	36 590	36 450	2,0	4 720	172 200	2,0
Övriga	4	200
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	19	940
Götalands mellanbygder	113	34 320	34 180	2,1	6 360	217 500	2,1
Götalands norra slättbygder	2	110
Svealands slättbygder	1	10
Götalands skogsbygder	10	400
Mell. Sveriges skogsbygder	-	-	-	-	-	-	-
Nedre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Övre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Hela riket ³⁾							
2018	145	34 760	34 620	1,8	7 820	270 800	1,8
2017	174	43 700	43 530	1,6	7 480	325 500	1,6
2016	174	45 240	45 060	0,6	6 880	309 800	0,6
2015	161	43 130	42 960	1,0	6 460	277 300	1,0
2014	167	44 210	44 040	1,0	6 140	270 500	1,0
2013	169	42 100	41 930	1,2	6 070	254 400	1,2
Genomsnitt 2013–2017	.	43 680	43 500	0,4	6 610	287 500	0,4

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) För åren 2013–2017 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2018 Procent och hektar av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2018
Per cent and hectares of the cultivated area

Område	Matpotatis				Potatis för stärkelse			
	Obärgad areal				Obärgad areal			
	Procent	Medel- fel, pro- centen- heter	Hektar	Medel- fel, pro- cent	Procent	Medel- fel, pro- centen- heter	Hektar	Medel- fel, pro- cent
Län								
Stockholms
Uppsala	-	-	-	-
Södermanlands
Östergötlands	0,1	0,1	0	38,0	-	-	-	-
Jönköpings	-	-	-	-
Kronobergs
Kalmar	0,0	.	0	.
Gotlands	0,0	.	0	.	-	-	-	-
Blekinge	0,0	.	0	.
Skåne	0,7	0,1	40	15,2	0,0	.	0	.
Hallands	0,0	0,0	0	22,7
Västra Götalands	1,4	0,7	30	52,8
Värmlands	-	-	-	-
Örebro	0,0	.	0
Västmanlands	-	-	-	-
Dalarnas	0,0	0,0	0	29,9	-	-	-	-
Gävleborgs	-	-	-	-
Västernorrlands	-	-	-	-
Jämtlands	-	-	-	-
Västerbottens	0,7	0,1	0	21,3	-	-	-	-
Norrbottnens	1,4	0,3	10	18,6	-	-	-	-
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	0,2	0,1	10	25,1
Götalands mellanbygder	1,3	0,4	50	27,9	0,0	.	0	.
Götalands norra slättbygder	0,9	0,4	30	49,5
Svealands slättbygder	2,3	0,8	20	36,7
Götalands skogsbygder	0,0	.	0
Mell. Sveriges skogsbygder	0,2	0,1	0	62,7	-	-	-	-
Nedre Norrland	0,1	0,0	0	5,1	-	-	-	-
Övre Norrland	1,1	0,2	10	15,6	-	-	-	-
Hela riket ¹⁾								
2018	0,8	0,1	120	17,9	0,0	.	0	.
2017	3,8	0,2	650	6,5	2,6	0,2	200	6,8
2016	0,8	0,1	140	11,6	0,3	0,0	20	10,3
2015	1,1	.	190	34,4	0,1	.	10	71,8
2014	1,3	.	230	10,5	0,6	.	40	15,1
2013	0,6	.	100	14,2	0,0	.	0	79,3

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2013–2017 redovisas de slutliga resultaten.

Kort om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har årliga uppskattningar av skördar inom jordbruket i Sverige redovisats. Skördeuppskattningar enligt den så kallade objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten ett övergripande ansvar för skördeeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den så kallade objektiva metoden med provtagningar i fält upphörde. För potatis baseras skördestatistiken från och med 1999 på insamling av uppgifter från jordbrukarna.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Denna statistik är till stor del EU-reglerad, eftersom uppgifter om skördar för olika grödor ska redovisas till EU enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik.

Statistikens ändamål och innehåll

Definitioner och förklaringar

Den population som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2018.

Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till matpotatisen räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av till exempel mos, chips, pommes frites och för leverans till skallerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatisorter. I potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar.

Uppgifter redovisas för grödorna matpotatis respektive potatis för stärkelse.

För riket totalt och uppdelat på län och produktionsområden redovisas i detta statistiska meddelande följande storheter:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton).
- hektarskörd (kilo per hektar)
- hektarskörd, reducerad (kilo per hektar).

Dessutom redovisas:

- hektarskörd av färskpotatis (kilo per hektar)
- odlad andel färskpotatis av den totala matpotatisarealen (%)
- obärgad areal (hektar och %).

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta vändtegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörd. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Information om statistikens framställning

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Urvalet drogs bland de jordbruksföretag som år 2018 brukade mer än
5,0 hektar åkermark. Här ingår både ekologiskt och konventionellt odlade area-
ler. För 2018 års undersökning uttogs totalt 688 jordbruksföretag med odling av
matpotatis och 167 företag med odling av stärkelsepotatis.

Datainsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en
särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.
Från varje jordbruksföretag insamlas information om total bärgade kvantiteter
eller företagets hektarskördar. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbru-
karen lämnat i sin ansökan om arealersättning tidigare under året, men delas för
matpotatis upp på färsk- respektive höst- och vinterpotatis. Den totala hektar-
skörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade total-
skörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reduce-
rade hektarsköörden erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarsköörden
för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen base-
ras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produkt-
ionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för
bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 %.
För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades
standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering.
Totalsköörden (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den re-
ducerade hektarsköörden multipliceras med de aktuella arealuppgifterna.

Vid den preliminära beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från
Jordbruksverkets statistiska meddelande om jordbruksmarkens användning
2018 (JO 10 SM 1802).

Statistikens tillförlitlighet

I dessa undersökningar kan det förekomma urvalsfel, bortfallsfel, täckningsfel,
mätfel och bearbetningsfel. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen, men till
viss del även mätfelen, påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten
redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (medelfelet) i skattningarna,
som främst avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot inte syste-
matiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel.

Medelfel

Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt.
För en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg per hektar och ett medelfel
på 1,0 % (det vill säga 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att inter-
valleret $30\,000 \pm 2 \times 300$ (det vill säga 29 400–30 600 kg/ha) omfattar den verk-
liga hektarsköörden, under förutsättning att de systematiska felen är små.

På motsvarande sätt kan man för en skattad andel obärgad areal på 5,0 % och ett
skattat medelfel på 1,5 procentenheter med liten felrisk (5 %) säga att intervallet
 $5,0 + 2 \times 1,5$ % (det vill säga 2,0–8,0 %) omfattar den verkliga andelen, under
förutsättning att de systematiska felen är små. Medelfelen för obärgade arealer
är dock ofta osäkra i sig. Om de relativa medelfelen överstiger 35 % eller anges
till 0 % kan de inte användas för att beräkna konfidensintervall.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta
sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella
medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Bortfall

Bortfallet av jordbruksföretag blev för matpotatis 7,1 % (49 företag) och för po-
tatis för stärkelse 4,9 % (8 företag). Bortfallet bedöms inte leda till några syste-
matiska fel av betydelse.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretagens arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i den preliminära statistiken till 18,5 % (127 företag) för matpotatis och 8,6 % (14 företag) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt.

Mätning

Många jordbrukare uppger att det är svårt att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts eller skickats vid intervju tillfället. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Bearbetning

De inkomna uppgifterna granskas. I samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs till exempel när låga respektive höga hektarskördar redovisats. I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bra att veta

Jämförbarhet

Insamlingsmetoden för potatisstatistiken förändrades 1999, varför statistikuppgifterna efter förändringen inte är helt jämförbara med uppgifterna dessförinnan. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Kvalitetsdeklaration".

Jämförbarheten med motsvarande statistik för andra EU-länder bedöms vara god. Skördestatistik översänds varje år till EU:s statistikkontor Eurostat och publiceras tillsammans med motsvarande statistik för andra EU-länder i Eurostats databas (Eurostat–Database).

Tidsserier med den slutliga skördestatistiken finns tillgängliga i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se).

Annan statistik

Skördeuppgifter för ekologiskt odlad areal har samlats in sedan år 2003. Resultaten för 2017 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 14 SM 1801.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som kan förväntas under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiska meddelanden, senast JO 15 SM 1801. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post i samband med publiceringen, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Mer om statistikens framställning och kvalitet

Mer information om statistikens kvalitet ges i de "Kvalitetsdeklarationer" och dokumentet "Statistikens framställning". Dessa dokument finns tillgängliga på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser.

In English

Summary

Production of potatoes in 2018, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2018 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 28 100 kilos and the total production is estimated at 449 000 tonnes. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 34 600 kilos and 271 000 tonnes, respectively.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kilos and total production in metric tonnes. Relative standard errors are given for the yield per hectare and total production. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields, unharvested area is taken into account, which lowers the yield per hectare and owing to that also lowers the estimated production. The unharvested area varies between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and area statistics that were calculated from final data on usage of agricultural land in 2018. These area data are based on figures from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 2006, the farmers can use Internet for data delivery to Statistics Sweden, but the data collection is still mainly undertaken through telephone interviews with the farmers. The results for 2018 were based on a survey with a sample of 688 holdings for table potatoes and a sample of 167 holdings for potatoes for processing of starch.

List of tables

Explanation of symbols	9
1. Table potatoes. Preliminary results 2018	10
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2018	11
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2018	12

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production